

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β'. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ'.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ δού ἂν θεοτίμου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οικείων. (Πλάτ. Θεαγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τοῦ Νομοσχεδίου περὶ ἐπιτοπίου ἐποπτείας καὶ ἐπιθεωρήσεως
τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Ἡ ἐπιθεώρησις τῶν δημοτικῶν Σχολείων παρ' ἀνδρῶν ἐχόντων διδακτικὴν ἱκανότητα καὶ πείραν, καὶ δυναμένων οὐ μόνον νὰ κρίνωσι περὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ εὐμεθοδίας τοῦ διδασκάλου καὶ τῆς ἀκριβοῦς παρ' αὐτοῦ ἐφαρμογῆς τῶν ἰσχυόντων κανονισμῶν τοῦ σχολείου καὶ τῶν περὶ διδασκαλίας ἐκάστου μαθήματος ὁδηγιῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ποδηγετῶσιν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τὸν διδάσκαλον καὶ νὰ ἐπανορθῶσι τὰς ἐλλείψεις του, ἀσκοῦντες ἐν ἀνάγκῃ αὐτὸν ἐν τῇ πρακτικῇ διδασκαλίᾳ ἐκάστου μαθήματος, ἀπεδείχθη τὸ οὐκ ἄνευ τῆς τοῦ σχολείου ἐπιτυχοῦς λειτουργίας. Ὁ ἐπιθεωρητὴς εἶναι ἡ μόνη ἐγγύησις τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν σχολικῶν νόμων καὶ τῆς ἐρρύθμου τῶν σχολείων καὶ κανονικῆς κινήσεως. Πρὸς δὲ εἶναι ὁ τῆς πολιτείας ἀντιπρόσωπος, ὁ διευθύνων καὶ ἐπιτηρῶν ἀγρύπνως τὴν ἀφκνῶς ἐν τῷ σχολείῳ τελουμένην λειτουργίαν τῆς μορφώσεως τῶν πολιτῶν, κινῶν διὰ τοῦ ἀξιώματός του τοῦ τε ἐπιστημονικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ, τὸν διδάσκαλον εἰς ἐπιμελῆ καὶ εὐμέθοδον διδασκαλίαν, καὶ βοηθῶν καὶ ὑποστηρίζων αὐτὸν ἐν τῷ καματηρῷ ἔργῳ, ἐνδελεχῶς παρακελευόμενος καὶ ὑπεκκαίων τὸν ζῆλον αὐτοῦ. Ἄνευ πεφωτισμένης ἐπιθεωρήσεως ἡ ἐργασία τοῦ διδασκάλου ὡς δημοσίου λειτουργοῦ, ἤθελε μὲν ἀνεξέλεγκτος, καὶ ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία ἤθελον ἀγνοεῖ, ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ σχολεῖον πληροῖ τὸν προορισμὸν του.

Ὡς ἐκ τούτου ἐν πάσαις ταῖς σχολικαῖς νομοθεσίαις τῶν πεπολιτισμένων ἐπικρατειῶν σύγχρονος τῇ πρώτῃ τῶν δημοτικῶν σχολείων συστάσει ἐτέθη καὶ ὁ θεσμὸς τῆς ἐπιθεωρήσεως αὐτοῦ κατὰ σχολικὰς περιφερείας, ἀναπτυχθεὶς σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πλήρες σύστημα, καθ' ὃ ἐνεργεῖται ἡ ἐπιθεώρησις τῶν σχολείων ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν ἐν ἱεραρχικῇ τεταγμένων ὑπαλληλίᾳ. Πρὸς τοῦτο οὐκ ὀλίγα δαπανῶσιν αἱ πεπολιτισμέναι ἐπικρατεῖαι πάνυ σοφῶς· διότι διὰ τῆς δαπάνης ταύτης, ἣτις εἶναι ἐλαχίστη πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν κοινοτήτων πρὸς συντήρησιν τῶν δημοτικῶν σχολείων χορηγουμένην, τὸ κράτος ἐξασφαλίζει τὴν ὅλην δαπάνην ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς τιμαλφῆ κοινωνικὰ συμφέροντα. Τί ἤθελέ τις εἰπεῖ περὶ τοῦ ἐγκαταλείποντος τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων του εἰς τοὺς καθημερινοὺς ἐργάτας ἄνευ ἐπι-

στάτου γεοπόνου επιτηρούντος αὐτούς; Τὸ μικρὸν Βέλγιον δαπανᾷ πλείονα τῶν 80,000 φράγκων εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. Ἡ Γαλλία κατὰ νομοὺς ἔχει ὠργανισμένον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς ἐν ἐκάστῳ νομῶ γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ καὶ διευθυντοῦ σώμα Ἐπιθεωρητῶν, ὧν ἕκαστος τασσόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐν ὠρισμένη σχολικῇ περιφερείᾳ, ἐποπτεύει ἐνδελεχῶς τὰ ἐν αὐτῇ σχολεῖα. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ, ὅπου κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ σχολεῖα συντηροῦνται ὑπὸ ἐταιριῶν, φιλανθρωπῶς χορηγουσῶν τὰ πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων καὶ τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων, ἡ Κυβέρνησις περιορίζεται εἰς μόνον τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν σχολείων, ἣν ἐνασκει ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ, καὶ βραβεύει τοὺς τακτικῶς φοιτῶντας καὶ ἐπιμελουμένους παῖδας διὰ χρηματικῶν ἀμοιβῶν. Ἐν Βελγίῳ ὡσαύτως, πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ κλήρου ἀσκουμένης χωριστῆς ἐπιθεωρήσεως, ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς πολιτείας αὐστηρὰ ἐπιθεώρησις, διὰ τακτικῶν ἐπιθεωρητῶν δύο βαθμῶν, χαρακτηριζομένων ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος σχολικῆς περιφερείας, ἐν ἧ εἰσι τεταγμένοι ἐν ἱεραρχικῇ τάξει· κατώτερον βαθμὸν ἔχει ὁ (Inspecteur Cantonal) ἀνώτερον δὲ ὁ (Inspecteur Provincial) ὅστις ἐπιβλέπει οὐ μόνον ἅπαντα τὰ ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ του σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῶν μικροτέρων τούτων περιφερειῶν. Ὡσαύτως καὶ ἐν Πρωσσίᾳ ἡ ἐπιθεώρησις εἶναι ἐξησφαλισμένη διὰ τῶν θεσμῶν τῶν κατωτέρων (Kreisshulispector) καὶ τῶν ἀνωτέρων (Schulrath), οἵτινες εἶναι ἐπιθεωρηταὶ ἢ διευθύνται κατὰ μικροτέρας ἢ εὐρυτέρας περιφερείας τεταγμένοι. Ἡ δὲ Ῥωμανία ἐδαπάνησε τὸ 1878 εἰς ἐπιθεώρησιν 650 χιλιάδων φράγκων.

Ἄλλ' ἂν παρὰ τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι, παρ' οἷς καὶ αἱ κοινότητες εἰσὶ μᾶλλον ἀνεπτυγμένοι, καὶ αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ ἀσκοῦσιν αὐστηρὰ ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν σχολείων, καὶ οἱ διδάσκαλοι μᾶλλον εὐπαίδευτοι καὶ ἠθικῶς τελειότεροι ἄνθρωποι, καὶ ὁ βίος κανονικώτερος, καὶ ἡ φοίτησις τακτικῇ, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ σχολεῖον ἀνώτερον ἢ κατώτερον μὴ τεταγμένον ὑπὸ τὸν πεφωτισμένον ὀφθαλμὸν ἐνδελεχοῦς καὶ πολλαπλῆς ἐπιθεωρήσεως, ἡλικία εἶναι ἡ ἀνάγκη καὶ ἡλικία θὰ ἦτο ἡ ὠφέλεια τοιαύτης ἐπιθεωρήσεως παρ' ἡμῖν;

Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς νομοθέτης τοῦ κειμένου νόμου τοῦ 1834, συνειδῶς τὴν μεγίστην ταύτην ἀνάγκην πεφροντίστως προϋνόησε περὶ ἐξαπλῆς τοῦ παρ' ἡμῖν σχολεῖου ἐπιθεωρήσεως (ὄρα ἄρθρ. 21—22· 34—56 καὶ 70—72) τῆς ὑπὸ τῆς ἐπιτοπίου, τῆς ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς, τῆς ὑπὸ τῆς Νομαρχιακῆς ἐπιθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὑπὸ τῶν Νομαρχιακῶν καὶ Ἐπαρχιακῶν δημοδιδασκάλων, τῆς ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ, τῆς ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἐν ταῖς διατάξεσι ταύταις ὑπο-

δηλοῖ ὁ νομοθέτης, ὅτι διεγίνωσκε τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν ἐπιθεωρήσεως τοῦ σχολείου· ἀλλ' ἡ διότι ὁ περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν σχολείων θεσμὸς δὲν εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἔτι ἐκ τῶν πορισμάτων τῆς πείρας ἐξ ἧς ἀπεδείχθη πανταχοῦ ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατ' ἐπιτροπὰς ἐπιθεώρησις εἶναι ὄλως ἀνεπαρκῆς καὶ ἀλυσιτελής ἢ διὰ τὸ ὀλιγοπληθὲς τῶν σχολείων, καὶ λόγους οἰκονομικοὺς, δὲν ἐκανόνισε τὴν ἐπιθεώρησιν προσηκόντως. Ἀπόδειξις τούτου ὅτι πᾶσαι αἱ περὶ ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τούτων τοῦ νόμου ἐνδελεχεῖς προσπάθειαι τοῦ Ὑπουργείου ἀπέβησαν μάταιαι.

Καὶ ὅμως ἡ περιγραφείσα κατάστασις τοῦ σημερινοῦ σχολείου, ἡ τῶν πλείστων διδασκάλων ἀνικανότης καὶ ἀβελτηρία, ἡ τῶν κοινοτήτων ἀνεπάρκεια, ἡ καὶ ἡ παντελής ἀνικότης πρὸς ἐξάσκησιν ἀκριβοῦς ἐποπτείας ἐπιβάλλουσι τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἡ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἐπιθεώρησις ἐνεργῆται ἐνδελεχῆς καὶ αὐστηρᾶ, ἵνα ἀναπληροῖ τὴν κατὰ τοῦτο ἀδυναμίαν τῆς κοινότητος καὶ συντελῆ εἰς βελτίωσιν τοῦ διδασκάλου.

Ὅθεν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Βουλῆς τὸ παρὸν Νομοσχέδιον, διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου εὐελπιστῶ ὅτι θέλουσι θεραπευθῆ δύο μέγιστα σχολικαὶ χρεῖαι. Τὸ μὲν, θὰ ἐξασφαλισθῆ ἐνδελεχῆς τις ἐποπτεία διὰ συγκροτήσεως ἐπιτοπίου Ἐπιθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ Δῆμον ἐκ προσώπων πεφωτισμένων, καὶ διὰ τοῦτο ἐχόντων μείζον ἐνδιαφέρον πρὸς τὸ Σχολεῖον, τὸ δὲ διότι ἄνευ μεγάλης δαπάνης θέλει κατορθωθῆ οὐ μόνον νὰ ἐπιθεωρῶνται ἅπαντα τὰ δημοτικὰ Σχολεῖα ἅπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους παρ' εἰδικῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅπερ σπουδαιότατον, πάντας μὲν τοὺς διδασκάλους θέλομεν ἐξαναγκάσει διὰ τῆς αὐστηρᾶς καὶ ἀδυσωπήτου ἐπιθεωρήσεως, αἰρούσης πᾶσαν πρόφασιν, εἰς ἐπιμελῆ ἐργασίαν, τοὺς δὲ ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως ἐξελεγχθησομένους ὡς ἐλλείποντας περὶ τὴν διδακτικὴν ἱκανότητα εἰς μελέτην· διότι θέλομεν κατ' ὀλίγον προσκαλέσει αὐτοὺς νὰ ἀσκηθῶσιν ἐν τοῖς πρὸς τοῦτο ὀριζομένοις κατ' ἔτος Σχολείοις, ἐν οἷς εἰς τῶν ἐπιθεωρητῶν θέλει διδάσκει πρακτικῶς καὶ ἀσκεῖ αὐτοὺς ἐπὶ τρεῖς μῆνας δι' ὑποδειγματικῆς διδασκαλίας κατὰ τὴν διάταξιν τῶν ἄρθρων 45 καὶ 46.

Διὰ τῶν διατάξεων τῶν πέντε ἄρθρων τοῦ πρώτου κεφαλαίου κανονίζονται ἡ σύγκρισις καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιτοπίου σχολειακῆς ἐπιτροπῆς, περιλαμβανούσης τὰ κατὰ τεκμήριον εὐυποληπτότερα πρόσωπα τῆς κοινότητος, οἷος ὁ Πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου ἐκλεγόμενα μέλη, ὁ ἱερεὺς, ὁ ἰατρός, ἡ δικηγόρος, ὁ Γυμνασιάρχης, ἡ Σχολάρχης καὶ ὁ Εἰρηνοδίκης παρέχοντες πᾶσαν δυνατὴν ἐγ-

γύησιν καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεώς των καὶ ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς θέσεως οἱ τελευταῖοι μάλιστα καὶ ὡς ἀμέτοχοι τῶν ἐπιτοπίων κομματικῶν ἐρεθισμῶν, ἐξ ὧν, ὡς ἡ μέχρι τοῦδε πείρα ἀπέδειξεν, αἱ σχολεῖα καὶ ἐπιτροπαὶ ἐπηρεάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ ἀνετέθη ὁ διορισμὸς ἑνὸς ἐκτάκτου μέλους αὐτῆς, κατοικοῦντος μονίμως ἐν τῇ κώμῃ, ἐν ᾗ τὸ σχολεῖον, τὸ ἐκτὸς τῆς πρωτεύουσας τοῦ δήμου, ἵνα ὑπάρχη ἀφ' ἑνὸς παρὰ τῷ σχολείῳ εἰς ἐπιτηρητῆς γνωστοποιῶν, ἐκάστοτε τῇ ὀλομελείᾳ τῆς ἐπιτροπῆς τὰ περὶ τοῦ σχολείου, τὸ δὲ ἵνα ὑπάρχη ἐνότης ἐνεργείας τῆς σχολεῖα καὶ ἐπιτροπῆς ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῷ δήμῳ σχολείων.

Ἐπειδὴ δὲ, οὐχὶ σπανίως, οὐδὲ πάντοτε ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸ σχολεῖον καταγγέλλονται δημοδιδάσκαλοι ἐπὶ ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ παραβάσει τοῦ καθήκοντος, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον δὲν δύναται νὰ ἀνεύρη τὴν ἀλήθειαν ἐπισκοτιζομένην συνήθως ἀπὸ τὰ προσωπικὰ καὶ κομματικὰ συμφέροντα, ἐνόμισα, ὅτι εὐλογώτατα ἐν τιαύτῃ περιπτώσει δύναται νὰ ζητήσῃ πληροφορίας παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ὅστις καὶ ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὡς ἐκ τοῦ δικαστικοῦ του χαρακτῆρος δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἐκ τούτου ἐκινήθη νὰ ἀναγράψω τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 5 ἐδάφ. 8 καὶ τὰ περὶ ἀμοιβῆς τοῦ Εἰρηνοδίκου διὰ τὴν ἔκτακτον ὑπηρεσίαν του.

Διὰ δὲ τῶν διατάξεων τῶν ἐν τῷ β'. κεφαλαίῳ ἄρθρων κανονίζεται ἡ ἀπαξ τοῦλάχιστον τοῦ ἔτους ἐπιθεώρησις πάντων τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ δημοτικῶν σχολείων ὑπὸ εἰδικῶν καὶ ἀμερολήπτων ἐπιθεωρητῶν, ἧς ἄνευ διὰ τοὺς ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει ἐκτεθέντας λόγους καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς παρὰ τῆς κοινότητος ἀσκουμένης ἐποπτείας ἀδύνατον νὰ χωρήσῃ κατ' εὐχὴν τὰ τοῦ σχολείου. Καὶ πρῶτον μὲν τίθενται τὰ προσόντα τῶν ἐπιθεωρητῶν, ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, ὅπως ἐξασφαλισθῇ ὁ διορισμὸς ἀνδρῶν περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἐντρίβων καὶ εὐπαιδευτῶν, δυναμένων οὐ μόνον νὰ ἐπιθεωρῶσι τὰ σχολεῖα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀσκῶσιν, ὡς ὠφθην εἰπὼν, ἐν τῇ πραγματικῇ διδασκαλίᾳ τοὺς χρήζοντας ἀσκήσεως διδασκάλους κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 15, καὶ νὰ προεδρεύωσι καὶ διευθύνωσι τὰς κατὰ τὸ ἄρθρον 13 ἐπαρχιακὰς συνεδριάσεις τῶν δημοδιδασκάλων, ἀφ' ὧν σὺν τῷ χρόνῳ εἰκότως ἀναμένεται μεγίστη ὠφέλεια καὶ ὡς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν διδασκτικῶν μεθόδων καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ τῶν διδασκάλων καταπεπτωκότως φρονήματος.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 τὸ Ὑπουργεῖον θὰ συνιστᾷ διαδοχικῶς ἐν ταῖς πρωτεύουσαις τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Βασιλείου, τῶν ἀποκειμένων τῶν κέντρων, κινητὰ πρακτικὰ διδασκαλεῖα ἐν τοῖς Ἐπαρχιακοῖς σχολείοις,

ἐν οἷς κατὰ μικρὸν προσκαλούμενοι θέλουσιν ἀσκηθῆ ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ δημοδιδασκάλων οἱ χρήζοντες ἀσκήσεως καὶ παρέχοντες ἐλπίδα βελτιώσεως, κατὰ τὴν ἀπουσίαν των δὲ ἀπὸ τοῦ σχολείου, ἧτις ἔσται τὸ πολὺ τρίμηνος, θὰ ἀναπληρῶνται ὑπὸ ἱερέων ἐγγραμμάτων ἢ γραμματοδιδασκάλων λαμβανόντων τὸ χορήγημα τοῦ ἐνοικίου, τὰ δίδακτρα καὶ δεκαπέντε δραχμὰς κατὰ μῆνα παρὰ τοῦ Ἰπουργείου, διότι τὴν μισθοδοσίαν των θὰ λαμβάνωσι παρὰ τῆς κοινότητος πρὸς συντήρησιν των αὐτοὶ οἱ πρὸς ἀσκήσιν προσκαλούμενοι διδάσκαλοι, ἀφοῦ ὑποβάλλονται εἰς ἕκτακτα ἔξοδα. Ἐπανελθόντες δὲ μετὰ τὴν ἀσκήσιν βεβαίως ἔσονται ὠφελιμώτεροι τοῖς μαθηταῖς τῆς κοινότητος, ἧτις διὰ τοῦτο ἔχει μέγιστον συμφέρον νὰ συντελέσῃ πρὸς βελτίωσιν αὐτῶν. Ἄν δ' ὑποτεθῆ ὅτι κατ' ἔτος θὰ προσκαλῶνται πρὸς ἀσκήσιν ἑκατὸν διδάσκαλοι ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἢ τοῦ Δημοσίου δαπάνη δὲν θὰ ὑπερβῆ τὰς 4,500 δραχμῶν, ποσὸν ἐλάχιστον πρὸς τὴν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου προσδοκωμένην ὠφέλειαν. Οἱ πρὸς ἀναπλήρωσιν δὲ τῶν διδασκάλων διοριζόμενοι ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἱερεῖς ἢ γραμματοδιδάσκαλοι, λαμβάνοντες τὰ δίδακτρα τὸ ἐνοίκιον τῆς κατοικίας τοῦ διδασκάλου καὶ τὰς δεκαπέντε κατὰ μῆνα δραχμὰς, τὸ τοῦ Ἰπουργείου χορήγημα, θὰ διδάσκωσι τακτικῶς μέχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ διδασκάλου. Τοῦ μέτρου τούτου ὑπαγορευθέντος ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς οἰκονομίας, ὅπου ἢ σύστημα διδασκαλείων δι' ἀπορίαν ἦτο ἀδύνατος, ἐγένετο ἐπιτυχῆς χρῆσις ἐν Βελγίῳ, καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ μεσημβριναὶ ἐπιοχίαι ἐστεροῦντο διδασκαλείων, καὶ μάλιστα ἐν Ὁλλανδίᾳ. Καὶ ἐν Γαλλίᾳ σήμερον ὑπάρχουσιν ἑπτὰ τοιαῦτα πρακτικὰ διδασκαλεῖα, ἐν οἷς γίνεται κατ' ἐποχὰς καὶ ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον κύκλος μαθημάτων πρακτικῶς μετ' ἀσκήσεων.

Παρ' ἡμῖν δὲ, οἷτινες εὐρισκόμεθα ὡς πρὸς τὴν δημοτικὴν ἐκπαιδεύσιν εἰς τὴν πικρὰν ἀνάγκην ἢ νὰ διατηρῶμεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη 1,300 δημοδιδασκάλους, ὧν οἱ πλεῖστοι οὐδεμίαν ἔχουσι διδακτικὴν ἰκανότητα πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς παιδείας τοῦ λαοῦ, ἢ νὰ ἀπολύσωμεν αὐτοὺς τῆς ὑπηρεσίας καὶ νὰ κλείσωμεν τὰ σχολεῖα, τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι τὸ μόνον δυνατὸν καὶ τὸ μόνον σωτήριον, ἂν ἐφαρμοσθῆ μετὰ προνοίας, ἀκριβείας καὶ ἀυστηρότητος. Διὰ τῶν διατάξεων τούτων πρὸς τοῖς ἄλλοις τίθεται ἡ βᾶσις τοῦ ἐν τῷ μέλλοντι διορισμοῦ ἐν ἐκάστῳ νομῷ ἰδίου ἐπιθεωρητοῦ ἐπιστήμονος, ἔχοντος τὴν διεύθυνσιν καὶ ἀσκούντος τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐν τῷ νομῷ σχολείων. Καὶ ἂν σήμερον μὴ ἐκώλυον αἱ οἰκονομικαὶ τοῦ τόπου δυσχέρεια καὶ ἡ ἔλλειψις καταλλήλου προσωπικοῦ, ἦτο ἀνάγκη ἐπεί-

γούσα νὰ προβῶμεν ἀμέσως εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, ἐξ οὗ δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ταχυτέραν τὴν βελτίωσιν τοῦ σχολείου.

Διὰ ταῦτα μάλιστα παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ θεωρήσῃ κατεπείγον τὸ παρὸν Νομοσχέδιον, καὶ νὰ προτάξῃ αὐτὸ παντὸς ἄλλου, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ θέσωμεν αὐτὸ εἰς ἐνέργειαν, ἔχοντες ἔτοιμον καὶ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο προσωπικόν.

Περὶ τῶν λοιπῶν ἄρθρων τοῦ Νομοσχεδίου, ὡς αὐτόδηλον τὸν ὑπαγορεύσαντα τὴν διάταξιν ἐκάστου σκοπὸν, παραλείπω νὰ προσθέσω τι, περιοριζόμενος νὰ σημειώσω, ὅτι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ ἀσκήσεως τῶν διδασκάλων θὰ δαπανῶνται τὸ πολὺ 15 χιλ. δραχ. κατ' ἔτος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Φεβρουαρίου 1880.

ΣΧΕΔΙΟΝ ΝΟΜΟΥ

Περὶ ἐπιτοπίου ἐποπτείας καὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ δημοτικῶν σχολείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ἐπιτοπίου ἐποπτείας.

Ἄρθρον 1. Ἡ ἐπιτόπιος ἐποπτεία τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐκάστου δήμου ἀσκεῖται ὑπὸ ἐπιτοπίου σχολειακῆς ἐπιτροπείας, συγκειμένης ἐν μὲν ταῖς πρωτεύουσαις τῶν νομῶν καὶ ἐπαρχιῶν ἐκ τῶν ἐξῆς πέντε τακτικῶν μελῶν :

1. Τοῦ προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἢ τοῦ κατὰ νόμον ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ, ὄντος καὶ προέδρου τῆς ἐπιτροπείας.

2. Τοῦ Γυμνασιάρχου ἢ, ὅπου δὲν ὑπάρχει Γυμνάσιον, ἐκ τοῦ Σχολάρχου, ἢ τῶν κατὰ νόμον ἀναπληρωτῶν αὐτῶν, ἂν κωλύωνται.

3. Ἐκ τοῦ Εἰρηνοδίκου, εἰς οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ὑπάγεται ὁ δῆμος.

4. Ἐκ τινος τῶν εὐπαιδευτοτέρων κληρικῶν.

5. Ἐκ τινος τῶν εὐποληπτοτέρων ἰατρῶν, ἢ δικηγόρων, μονίμως ἐγκατεστημένων ἐν τῷ δήμῳ, ἢ ἄλλου διακεκριμένου ἐπιστήμονος.

Ἐν δὲ ταῖς πρωτεύουσαις τῶν δήμων ἐκ τριῶν τακτικῶν μελῶν.

1. Ἐκ τοῦ προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ἢ τοῦ κατὰ νόμον ἀναπληρωτοῦ αὐτοῦ ὡς προέδρου τῆς ἐπιτροπείας.

2. Ἐξ ἐνὸς ἱερέως εὐπαιδευτοῦ, ἢ τοῦ Ἑλληνοδιδασκάλου, ὅπου δὲν ὑπάρχει εὐπαιδευτὸς ἱερεὺς.